

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

06-10-168S

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

SYLLABUS

Мистецтво публічного мовлення		The art of public speaking	
Шифр за ОП	-	Code in Degree Programme	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Level of Education: Bachelor's (first)	
Галузь знань Усі галузі знань НУВГП		Field of Knowledge All Fields of Knowledge	
Спеціальність Усі спеціальності НУВГП		Field of Study All Fields of Study	
Освітня програма: Усі освітні програми		Degree Programme: All Degree Programmes	

Силабус вибіркової навчальної дисципліни « **Мистецтво публічного мовлення** » для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» і «магістр», які навчаються за всіма освітніми програмами усіх спеціальностей НУВГП. Рівне. НУВГП. 2023. 14 с.

Розробник силабусу:

е-підпис Дзюба Майя Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та українознавства

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 4 від 13.листопада року

Завідувач кафедри:

е-підпис Малевич Леся Дмитрівна, кандидат філологічних наук, доцент

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІЕМ
Протокол № 5 від 14 листопада 2023 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІБА:

е-підпис Ковшун Наталія Едуардівна, доктор економічних наук, професор

Схвалено науково-методичною радою НУВГП

Протокол №11 від 22 листопада 2023 року

Вчений секретар науково-методичної ради
Костюкова

Т.А.

© Дзюба М.М., 2023
© НУВГП, 2023

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	бакалавр і магістр
Освітня програма	Усі освітні програми
Спеціальність	усі спеціальності НУВГП
Рік навчання, семестр	
Кількість кредитів	3
Лекції:	14 год. / 4 год

Практичні заняття:	16 год. / 6 год
Самостійна робота:	60 год. / 80 год
Курсова робота:	ні
Форма навчання	денна /заочна
Форма підсумкового контролю	залік
Мова викладання	українська

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА

Лектор	Дзюба Майя Миколаївна , кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та українознавства
	
Вікіситет	http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Дзюба_Майя_Миколаївна
ORCID	http:// orcid.org/0000-0002-4229-7047
Як комунікувати	https:// m.m.dziuba@nuwm.edu.ua Актуальні оголошення – на сторінці дисципліни в системі Moodle

Інформація про освітній компонент

Мета та завдання

Передумовою побудови успішної кар'єри в усі часи в багатьох сферах людської діяльності було оволодіння ораторським мистецтвом – мистецтвом красномовства, яке передбачає вміння чітко й логічно висловлювати та аргументувати власну думку, ефективно переконувати, доречно ставити запитання й грамотно відповідати на них, вправно вести ділову розмову, композиційно правильно оформляти свою промову, сприймати й аналізувати виступи інших, виробляти власний ораторський стиль.

З огляду на це, важливою проблемою є поступове відродження основ публічного мовлення в сучасній системі вищої освіти України, що й має на меті навчальна дисципліна «Мистецтво публічного мовлення». Запропонований курс, вибірковий із циклу гуманітарного спрямування, покликаний сприяти підвищенню загальної культури студентів, розвитку лідерських якостей на основі формування їх комунікативної компетентності.

Ключові слова: мистецтво красномовства, публічний виступ, промова, оратор, публічна суперечка, риторика.

Мета курсу – формування риторичної компетентності студентів, розвиток їх як публічних особистостей, які майстерно володіють

мистецтвом публічного мовлення.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення з практичними прийомами організації ефективного публічного мовлення та можливостями доречного їх застосування;
- формування вмій і вироблення навичок складання текстів виступів різних жанрів відповідно до комунікативної ситуації;
- виховання потреби вдосконалення власного монологічного та діалогічного мовлення.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3225>

Компетентності

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)

Розробляти тексти, спілкуватися українською професійною мовою; читати й розуміти літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу відповідно до мети, призначення й умов комунікації.

Аналізувати своє і чуже мовлення, виявляти відхилення від норм, застосовувати різні засоби для їх подолання.

Структура та зміст навчальної дисципліни

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
МИСТЕЦТВО ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ**

Тема 1. Основи мистецтва красномовства

Мистецтво спілкування як історичний і сучасний феномен. Основні розділи й поняття класичної риторики. Закони красномовства.

Особливості ораторського мистецтва в інформаційному суспільстві. Зasadничі принципи американської риторичної традиції.

Моделі-зразки ораторського красномовства (хрестоматійні, оригінальні, навчальні). Поняття публічної промови.

Тема 2. Методика підготовки до публічного виступу

Інвенція як розділ класичної риторики. Етапи підготовки промови: вибір теми, визначення мети, складання плану, збирання матеріалу, запис, робота з текстом, тренування та запам'ятовування промови. Планування промови. Чинники успіху теми. Типи підготовки до промови, переваги і недоліки кожного з них. Методи підготовки: вивчення першоджерел, запам'ятовування, виписки, зберігання інформації. Робота над стилем та логікою тексту. Природні закони запам'ятовування: концентрація (враження), повторення, асоціація. Техніка запам'ятовування.

Тема 3. Композиція промови

Структура ораторського твору та вимоги до його організації. Головні структурні частини композиції промови.

Ораторські прийоми захоплення уваги у вступі: прийом співпереживання, прийом парадоксальної ситуації, формулювання проблемного питання, апеляції, гумористична ремарка. Основні композиційно-мовні конструкції викладу теми: розповідь, опис, пояснення, аргументація, спростування. Основні поняття і закони диспозиції. Логічні закони аргументації. Аналогічна аргументація. Демонстрація. Способи розташування аргументів та їх класифікація. Основні способи інтеграції тексту промови: колегезія, проспекція, ретроспекція. Функції та типи закінчення: елегантний фінал, доцільний підсумковий фінал.

Тема 4. Культура та образність ораторського мовлення

Основні ознаки мовної культури промовця: правильність, точність, логічність, багатство та різноманітність, чистота, доречність, достатність і ясність мовлення.

Засоби досягнення образності ораторського мовлення. Поняття художнього образу. Рівні художньої образності у мовленні оратора: звуковий (алітерація, асонанс), логічний (аналогізація), лексичний (тропи), синтаксичний (фігури) та стилістичний. Троп та його різновиди: порівняння, епітет, метафора, алегорія, метонімія, гіпербола, та ін. Синтаксичний рівень художньої виразності мовлення – фігури (зевгма, хіазм, симплока) та стилістичний рівень образності мовлення (антитеза, іронія, каламбур, парадокс, анафора, інверсія тощо). Риторичні засоби персоніфікації: риторичні звертання, риторичні запитання.

Тема 5. Мистецтво виголошення публічного виступу

Акція як завершальний етап реалізації риторичної мети. Методика і техніка публічного мовлення.

Проблема ораторського шоку, його причини та техніка подолання. Стратегія поведінки оратора.

Роль невербальних засобів у формуванні образу оратора. Інтонація як основний чинник актуалізації мовлення. Структурні компоненти інтонації. Техніка правильного дихання оратора. Цільова установка оратора: проінформувати (навчити), переконати, заохотити, розважити, самопрезентувати.

Аналіз публічного виступу як передумова вдосконалення ораторської майстерності. Оцінювання публічного виступу за різними критеріями: структурно-смілова характеристика, мовленнєво-смілова характеристика, культура мовлення, виконавська майстерність.

Тема 6. Образ сучасного оратора й аудиторії

Класичний образ оратора, його характерні риси. Типи ораторів: раціонально-логічний, емоційно-інтуїтивний, ліричний (художньо-образний).

Завдання оратора-початківця щодо формування індивідуального ораторського стилю публічного мовлення в межах гуманістичного риторичного ідеалу.

Характеристика аудиторії: соціально-демографічна, суспільно-психологічна, індивідуально-особистісна, формально-ситуативна тощо. Мотиви, інтереси, настанови (цільові спрямування) як ознаки аудиторії та елементи її портрета. Суб'єктивні та об'єктивні перешкоди контакту аудиторії й оратора та шляхи їх подолання.

Моделювання та управління аудиторією. Основні засоби встановлення контакту з аудиторією. Способи впливу на людей під час комунікації (переконання, навіювання, психічне зараження).

Тема 7. Презентація як різновид публічного виступу. Типи презентацій

Еволюція терміна *презентація*. Сучасне трактування поняття «презентація». Презентація і спілкування.

Типи презентацій. Структура презентації. Внутрішня техніка побудови презентації. Вимоги до презентацій. Цілісність презентації: риторичні прийоми, взаємодія з аудиторією, аудіовізуальний ланцюжок. Запитання і відповіді як частина процесу виголошення презентації.

Печа-куча як ефективна форма організації публічного виступу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСНОВИ ПОЛЕМІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Тема 8. Публічна суперечка: сутність, стратегії, тактики

Суперечка як предмет еристики. Сутність публічної суперечки. Учасники суперечки. Стратегія суперечки. Пропонент та опонент.

Тактика суперечки. Найпоширеніші прийоми ведення суперечки. Загальні вимоги до суперечки. Види аргументів. Закони аргументації та переконання. Некоректні способи ведення суперечки. Прийоми мовного впливу в суперечках. Невербальні прийоми впливу в суперечках.

Тема 9. Види публічних суперечок та їх характеристика

Основні види суперечок (за формою, за метою, за кількістю осіб, за соціальним призначенням). Дискусія, полеміка, диспут, дебати як різновиди публічної суперечки. Етапи суперечки. Учасники суперечки. Пропонент та опонент.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	денна форма	заочна форма

1	2	усього					усього					13
		у тому числі					у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.	л	п	лаб	с.р.д	с.р.	
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Мистецтво публічного виступу												
Тема 1. Основи мистецтва красномовства	9	2	-	-	-	7	-	-	-	-	9	
Тема 2. Методика підготовки до публічного виступу	9	2	2	-	-	5	-	2	-	-	7	
Тема 3. Композиція промови	9	2	2	-	-	5	-	-	2	-	7	
Тема 4. Культура та образність ораторського мовлення	9	2	2	-	-	5	-	2	-	-	7	
Тема 5. Мистецтво виголошення публічного виступу	8	-	2	-	-	6	-	-	2	-	6	
Тема 6. Образ сучасного оратора аудиторії	7	2	-	-	-	5	-	-	-	-	7	
Тема 7. Презентація як різновид публічного виступу. Типи презентацій	9	2	2	-	-	5	-	-	2	-	7	
Разом за змістовим модулем 1	60	12	10	-	-	38	-	4	6	-	50	
Змістовий модуль 2. Основи полемічної майстерності												
Тема 8. Публічна суперечка: сутність, стратегії, тактики	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	14	
Тема 9.	16	-	4	-	-	12	-	-	-	-	16	

Дискусія, полеміка, диспут, дебати різновиди публічної суперечки	як											
Разом за змістовим модулем 2	30	2	6	-	-	22	-	-	-	-	30	
Усього годин	90	14	16	-	-	60	-	4	6	-	80	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Методика підготовки до публічного виступу	2
1.	Композиція промови	2
2.	Культура та образність ораторського мовлення	2
3.	Мистецтво виголошення публічного виступу	2
4.	Презентація як різновид публічного виступу. Типи презентацій	2
6.	Публічна суперечка: сутність, стратегії, тактики	2
7.	Дискусія, полеміка, диспут, дебати як різновиди публічної суперечки	4
Разом годин		16

Форми та методи навчання

Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання: метод проблемного викладу, спостереження й тренінг-аналіз комунікативних ситуацій, метод бесіди, методи інтерактивного навчання (ділові ігри, круглі столи, моделювання проблемних ситуацій, тощо), метод проектів, використання комп'ютерних технологій тощо.

Під час лекцій і практичних занять використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, кодоскоп; диктофон (для

записування діалогів, публічних виступів тощо з наступним рецензуванням).

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Мультимедійні і проєкційні засоби, інформаційно-комунікаційні системи, програмне забезпечення: програми комп'ютерного перекладу, автоматичного редагування.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання/результатів навчання

Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно засвоїти теоретичний матеріал, виконати індивідуальні, самостійні завдання до практичних занять, вчасно здати модульні контролі знань. У результаті вони зможуть отримати такі **обов'язкові** бали:

- 60 балів – за вчасне та якісне виконання завдань практичних занять, поточне тестування та самостійну роботу;

- 40 балів – модульний контроль, який складається з двох модулів (МК 1 – 20 балів, МК 2 – 20 балів).

Усього 100 балів. Підсумковий контроль залік.

Шкала оцінювання з детальним розподілом балів наведена на сторінці навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle:

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3225>

Модульний контроль проходить у формі тестування із застосуванням системи Moodle. У тесті 30 запитань різної складності: **рівень 1 – 20 запитань по 0,6 балів (12 балів), рівень 2 – 8 запитань по 0,66 балів (5,28 балів), рівень 3 – 2 запитання по 1,36 балів (2,72 балів)**. Усього – 20 балів.

Додаткові бали студентам можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

Лінк на нормативні документи, що регламентують проведення поточного та підсумкового контролів знань студентів, можливість їм подання апеляції: <http://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdzili/navch-nauk-tsentr-nezalezhnoho-otsiniuvannia-znan/dokumenty>

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література

1. Андерсон К. Успішні виступи на TED. Рецепти найкращих спікерів. Київ : Наш формат, 2016. 256 с.
2. Борґ Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. Київ : Фабула, 2019. 394 с
3. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Вища шк., 2003. 311 с.

Додаткова література

4. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі : монографія. Черкаси : Брама-Україна, 2008. 400 с.
5. Голуб Н. Б. Самостійна робота студентів з риторики: навчально-методичний посібник. К. : Брама-Україна, 2008. 232 с.

6. Єлісовенко Ю. П. Ораторське мистецтво : постановка голосу й мовлення : навч. посібник. К. : Атіка, 2008.
7. Каньоса П. С. Риторика : навч. посібник. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г. 2011. 207 с.
8. Карнегі Д. Як завойовувати друзів та впливати на людей, виступаючи публічно. Харків : КЗ Промінь, 2001. 560 с.
9. Колотілова Н.А. Риторика : навч. посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2007. 232 с.
10. Мацько Л. І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови : навч. посібник. К. : ВЦ "Академія", 2007. 360 с.
11. Нікітіна А. В. Самостійна робота студентів з риторики : навч.-метод. посібник. Старобільськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2015. 313 с.
12. Олійник О. Б. Основи ораторської майстерності : навч. посібник для студ. ВНЗ. К. : Кондор, 2010. 182 с.
13. Онуфрієнко Г. С. Риторика : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
14. Основи ораторського мистецтва : практикум / [уклад. О. І. Когут]. Тернопіль : Астон, 2005. 296 с.
15. Павлюк Л. С. Риторика, ідеологія, персуазивна комунікація. Л. : ПАІС, 2007. 168 с.
16. Препотенська М. Риторика. 10 ключових тем. К. : Фірма «ІНКОС», 2009.
17. Сагач Г. М. Риторика : навч. посібник для студентів серед. і вищ. навч. закладів. Вид. 2-ге, перероб. і доп. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. 568 с.
18. Сагач Г. М. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації : навч. Посібник. К. : Зоря, 2003.
19. Семенюк О. А., Паращук В. Ю. Основи теорії мовної комунікації : навч. посібник. К.: ВЦ «Академія», 2010. 276 с.
20. Сербенська О. А. Культура усного мовлення : практикум : навч. посібник. К. : Центр навч. л-ри, 2004. 216 с.
21. Томан І. Мистецтво говорити. К. : Політвидав України, 1986. 293 с.
22. Хоменко І. В. Еристика : Мистецтво полеміки : навч. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2001. 191 с.
23. <https://www.ted.com/>

Навчально-методична література

06-10-13 Дзюба М. М. Методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «**Мистецтво публічного мовлення**» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня всіх спеціальностей НУВГП денної форми навчання. Рівне, 2019. 23 с.
<https://ep3.nuwm.edu.ua/14204/>

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність логічно обґрунтовувати свою позицію, формувати власну думку та приймати рішення, здатність вчитися і оволодівати сучасними

знаннями, здатність до пошуку, оброблення та узагальнення інформації з різних джерел, ораторські та комунікативні навички, здатність дотримуватись норм професійної етики, навички ефективної роботи у колективі, уміння налагоджувати контакти у сфері професійної діяльності.

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється відповідно до «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно з цим документом реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі.

Перескладання модульних контролів здійснюється згідно з <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/15311>

Оголошення стосовно дедлайнів складання та перескладання оприлюднюються на навчальній платформі Moodle <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про неформальну освіту. <http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>.

Також здобувачі вищої освіти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опанувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Правила академічної доброчесності

За списування під час проведення модульного контролю чи підсумкового контролю студент позбавляється подальшого права здавати матеріал і в нього виникає академічна заборгованість.

За списування під час виконання окремих завдань, студенту знижується оцінка відповідно до ступеня порушення.

Документи стосовно академічної доброчесності (про плагіат, кодекс честі студентів, документи Національного агентства стосовно доброчесності) наведено у розділі ЯКІСТЬ ОСВІТИ на офіційному веб-сайті університету: <http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. За об'єктивних причин пропуску занять (довідка про хворобу, інша поважна

причина) студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на платформі Moodle <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1623>
Студент має право оформити індивідуальний графік навчання відповідно до Положення <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/6226>
Здобувачі на заняттях можуть використовувати мобільні телефони та ноутбуки, але винятково з навчальною метою з цієї дисципліни.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

У НУВГП розроблені процедури для реалізації права здобувачам на академічну мобільність:

- Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету водного господарства та природокористування
<http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/>
- Порядок перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в Національному університеті водного господарства та природокористування
<http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>.
- Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#n8>.

Здобувачі освіти мають доступ до таких міжнародних інформаційних ресурсів:

<https://www.ufu-muenchen.de/uk>

<https://www.fas.harvard.edu/pages/degree-programs-courses>

Лектор

*Дзюба М.М., кандидат філологічних наук, доцент
кафедри журналістики та українознавства*

Автор
Доцент КЖУ

Майя ДЗЮБА

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №1447 від [sDateTime_SignWriteAgree_Last]
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП): [oSignECP.sSigner_Sert]
Сертифікат 58E2D9E7F900307B0400000807E2D0054327D00